

Nr 476.

Av herrar **Törnkvist** och **Thore**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 301, angående visst undantag från bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara.

Den av kriget uppståndna osäkerheten för bland annat den svenska sjöfarten har givit frågan om försäkring av sjömännen ett framstående rum bland de omsorger staten måste i alldeles särskild grad i dessa tider ha om medborgarnas säkerhet. Regeringen har också i olika faser vidtagit sådana åtgärder att *under vissa villkor* för närvarande en del av sjöfolket är försäkrat mot olycksfall. Den kungl. propositionen nr 301 upplyser oss om, att sedan den 23 februari 1917 krigsförsäkringskommissionen icke får bevilja kaskoförsäkring med mindre redaren förbundit sig att i händelse av olycksfall till följd av krigstillståndet lämna ersättning åt besättningen efter de i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete angivna grunder och åt befälet efter samma grunder med den ändring, att maximum av den avlöning, efter vilken ersättning bestämdes, höjdes från 1,800 kronor till 3,000 kronor, dels ock att krigsförsäkringskommissionen äger rätt att tillvidare intill utgången av 1917 meddela försäkring av denna ersättningsplikt. Därjämte har Kungl. Maj:t bestämt, att från nämnt datum som villkor för kaskoförsäkring hos kommissionen redaren skall ha förbundit sig, att, utöver förut nämnda ersättning, utbetala vid dödsfall ett kapitalbelopp av 5,000 kronor efter befäl och 3,000 kronor efter besättningsman, att utgå i stället för begravningshjälp. Även för denna ersättningsplikt,

jämte vidsträcktare sådan, redare frivilligt skulle ikläda sig, har kommissionen bemyndigats meddela försäkring. En vidare förmån är den, att sistnämnda kapitalbelopp jämväl utbetalas vid invaliditet i förhållande till invaliditetsgraden. De nu gällande bestämmelserna kunna sålunda sammanfattas, att krigsförsäkringskommissionen skall förvissa sig om, att redare iklätt sig ovan angivna skyldigheter innan kaskoförsäkring får av kommissionen meddelas.

Härmed äro de angivna förmånerna begränsade till blott de fall, där kaskoförsäkring tagits hos *kommissionen*. Här föreligger sålunda en, som vi vilja kalla, villkorlig tvångsbestämmelse, som ålägger redaren att lämna ersättning *efter bestämda grunder* vid på grund av krigsförhållandena inträffat olycksfall. Redaren har blott att välja mellan att själv stå den iklädda risken eller försäkra risken hos kommissionen.

I detta avseende avser icke Kungl. Maj:ts proposition att bringa någon ändring. Propositionen begär blott riksdagens bemyndigande åt krigsförsäkringskommissionen att få utsträcka rätten till försäkring av olycksfallsrisker även för sådana fall, då kaskoförsäkring icke meddelats av kommissionen, men beträffande fartyg på grund av gällande bestämmelser kunnat av staten försäkrats.

Två stora och betänkliga brister föreligga i det tillämpade försäkringsförfarandet av sjöfolket, vilka tidigare anmärkts hos regeringen, som dock icke, mot vad som på många håll väntats, synes vilja afhjälpa dem. Den ena är att en avsevärd del av sjöfolket — och i många fall de, som löpa de största riskerna — alldeles icke bliva försäkrade eller bliva tillerkända ersättning, den andra är att ersättnings- och försäkringsförfarandet blivit en staten ovidkommande angelägenhet i alla andra fall än då kaskoförsäkring begäres av krigsförsäkringskommissionen. Det måste uttryckligen betonas, att dessa brister äro så avsevärda, och så illa svarande mot det allmänna kravet bland såväl befäl som besättningar inom handelsflottan, att den kungl. propositionen dragit en synnerligen nedslående uppmärksamhet till sig.

Som synes av den kungl. propositionen (sidan 3) har såväl Sveriges fartygsbefälsförening som Svenska eldareunionen riktat framställningar till regeringen i denna angelägenhet. Båda framställningarna voro i det avseendet samstämmande, att däri krävdes statsgaranterad försäkring för olycksfall, förorsakat av krigsförhållandena. Kommerskollegium och krigsförsäkringskommissionen uttalade i anledning av dessa framställningar, »att staten borde trygga krigsolycksfallsersättning åt befäl och besättning å varje fartyg, som ginge i utrikes fart, genom

att dels ålägga redare att utgiva sådan ersättning, dels giva kommissionen bemyndigande att även utan samband med kaskoförsäkring meddela krigsolycksfallsförsäkring åt befäl och besättning å fartyg, som icke för krigskontraband».

Det synes som det skulle ha kunnat vara en lätt sak för regeringen att på grundval av dels de förenämnda två framställningarna och kommerskollegii och krigsförsäkringskommissionens gemensamma utlåtande bygga ett förslag, som upptog grundtankarna hos dem. Men den uppgiften synes regeringen icke ha ägnat någon särskild uppmärksamhet, från sjöfolkets synpunkt beklagligt nog. Grundtankarna i regeringens resonemang synas vara, att då kaskoförsäkringen är frivillig måste olycksfallsförsäkringen vara frivillig. Att denna mening icke är absolut hållbar visa kommerskollegium och krigsförsäkringskommissionen i sitt förut anförda utlåtande. Det borde vara nog att hänvisa därtill, att besättningsmän och befäl på fartyg, vars redare själv tar risken och icke försäkrar fartyget, icke bliva försäkrade eller tillerkännas olycksfallsersättning, därest redaren icke frivilligt medgiver sådan, vars storlek då är beroende av redarens sinnelag. Liknande är förhållandet i de upprörande fall, då en redare på grund av de lysande förtjänsterna utnyttjar fartyg, som under normala förhållanden skrotats. En premiering av lättsinnet och föraktet för människoliv synes icke kunna undgå att i vissa fall bliva följden av denna uppvisade lucka i försäkringsförfarandet. Finansministern synes ej heller själv kunna frigöra sig från en känsla av det oriktiga i vad han själv föreslår. Han tröstar sig emellertid med, att Sveriges redareförening skall hjälpa till att bringa tillrätta bristerna, det är det ena, det andra är, att »rederier, som icke tillhöra Sveriges redareförening, torde icke vara av den betydelse, att, om de fortfarande vilja driva sina fartyg i fraktfart, de torde kunna underlåta att följa redareföreningens exempel. Man kan inte vid läsandet av vidstående uttalande frigöra sig från den miss-tanken, att det är redareföreningens önskemål, den kungl. propositionen vill att riksdagen skall realisera. Påkallas riksdagens uppmärksamhet för en viktig statsangelägenhet som denna, kan väl näppeligen riksdagen utan att åsidosätta det billiga krav gentemot den part riksdagen skall skydda, lämna åt en ekonomiskt motsatt part att ensam vaka över att de egna, och staten ålagda plikterna lojalt fullföljas. Om ett sådant betraktelsesätt förr kunnat godkännas, i vår tid går det inte. Vad vidare angår de rederier, som stå utanför redareföreningen, stärkes ju deras självständiga ställning i samma mån

anspråken på tonnage ökas. Intet synes tala för att redareföreningens inflytande över nämnda fria rederier under den närmaste tiden blir av någon betydelse. Det synes oss vara både billigt och möjligt, att riksdagen nu beslutar att för ifrågavarande särskilda försäkring tillämpa de principer, som ligga till grund för olycksfallslagen av den 17 juni 1916, d. v. s. fastställa försäkringsplikt. Som denna speciella försäkringsfråga nu ligger, synes det icke vara lämpligt att yrka fastställande av högre ersättningsbelopp än regeringen redan bestämt i överensstämmelse med omförmälda olycksfallslags innehåll.

Däremot måste anses som skäligen att det kapitalbelopp, som, enligt beslut av Kungl. Maj:t den 16 mars 1917, skall av anförd anledning utgå efter befäl med 5,000 kronor och efter besättningsman med 3,000 kronor höjes, till efter befäl 12,000 kronor och efter besättningsman 7,000 kronor. (Sveriges fartygsbefälsförening har föreslagit 20,000 kronor efter befäl och Svenska eldareunionen har föreslagit 10,000 kronor efter besättningsman.)

Det hade väntats, att åtgärder för försäkring av sjömans effekter (kläder, verktyg m. m.) skulle ha vidtagits, men då intet nämnes därom i kungl. propositionen, och denna sak är av stor vikt för såväl besättningsman som befäl, tillåter jag mig att också föreslå, att denna fråga ordnas i sammanhang med det hela.

På grund av vad här anförts, hemställes,

att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 301, besluta:

1:o) att befäl och manskap å svenska fartyg i utrikesfart skola försäkras, enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, med den förändring dock, att för befäl avlöningens maximum, varefter ersättning skall beräknas, höjes från 1,800 kronor till 3,000 kronor;

2:o) att vid olycksfall, som till följd av krigstillståndet drabbar befäl och besättning å fartyget, utbetalas, utöver vad i punkt 1 nämnts, ett kapitalbelopp av 12,000 kronor efter befäl och 7,000 kronor efter besättningsman;

3:o) att förenämnda kapitalbelopp utbetalas jämväl vid invaliditet i förhållande till invaliditetsgraden;

4:o) att ersättning utgives åt manskap och befäl för genom krigsförhållandena förlorade effekter efter effekternas inköpsvärde plus 20 procent; samt

5:o) att förestående ersättningskyldigheter skola försäkras i krigsförsäkringskommissionen.

Stockholm den 8 maj 1917.

Algot Törnkvist.

Alex. Thore.
